

כי במקלי עברתי את הירדן

בקיעת הירדן ליעקב אבינו לא נכתב בפסוקים, רק בדרך רמז. כי זאת אשר טבע הבורא, כשאדם משליך מעליו את החשבונות כי בכוחו לעשות ולפעול, אזי השמים יתנו רביבים והירדן יבקע לרגליו

יעקב אבינו, מורה ובא לדורות, כי במקלי עברתי את הירדן. ידעתי שאני עובר את הירדן השוצף, ידעתי שאין בכוחי לעשות גם צעד אחד. לא ייחסתי לעצמי שום כוח ושום יכולת גם לא להניד עפעף. קטונתי מכל החסדים האלה.

ודווקא בגלל שהייתי בלי כלום, עירום ועריה, רק מקל ביד, דין גרמא שהצלחתי לעבור את הירדן. אם תשאל מהיכן יכולתי, התשובה היא בגלל שלא יכולתי. על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלוקינו למעשה ידינו.

אילן הרגשתי שיש לאל ידי לעשות עמדי טוב או רע, כי אז לא הייתי עובר את הירדן ולא הייתי לשני מחנות. רק בגלל שידעתי כי אין עוד כוח בעולם מלבדו, ידעתי שעזרי הוא רק מעם ה', לכן הייתי לשני מחנות!

ארבעת המלכים

הין ארבעה מלכים משושלת בית דוד שהתמודדו עם מלחמות בצורה שונה, ומאחר ורבותינו שנו את שיטותיהם, כנראה לימוד אנו צריכים מהם;

הראשון היה דוד שהודיע בתפילתו 'ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם'. הקדוש ברוך הוא קיבל תפילתו. השני היה אסא שהודיע שאין לו כוח להרוג, רק לרדוף. גם הוא נענה. יהושפט היה השלישי שאמר 'אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף, אלא אני אומר שירה ואתה עושה'. גם תפילתו נענתה.

לחזקיה לא היה כח גם לומר שירה. 'אני, אין בי כח לא להרוג ולא לרדוף ולא לומר שירה אלא אני ישן על מטתי ואתה עושה. אמר לו הקב"ה, אני עושה'.

חזקיה לא נחשד בעצלות חלילה, בימי מלכותו הארץ מלאה תורה מרן ועד באר שבע כפי שלא היה מעולם. מדוע הוא מעדיף להימנע מלומר שירה, בעת שזקוק לישועה מאויביו?

יעקב אבינו נערך לקראת פגישתו עם אחיו עם עשו. הוא ירא אותו, שמא יגרום החמא, שמא תגבר זכות עשו, נערך בדורון, נערך למלחמה ונערך גם לתפילה.

ובתפילה הוא מזכיר חסדים ראשונים, מזכיר גם איך עבר במקלו את הירדן בנס ופלא, 'נתן מקלו בירדן ונבקע הירדן' (רש"י בפירושו השני).

קבלה בדינו, כי רש"י לא מביא פירוש או מדרש, אלא אם כן תפקידו בא לפרנס את הפשט. כלומר, לרש"י לא היה נוח בפירוש הפשוט שיעקב עבר את הירדן רק עם מקל, בעוד יתר רכושו נותר מאחור. אלא הוצרך להביא מדרש אגדה נוסף, הירדן נבקע לרגלי מקלו של יעקב.

איך מדרש כזה עובר בשקט?

בשביל לקרוע את ים סוף – עבור עם שלם – היה צריך לבטל תנאי מששת ימי בראשית, ולהשקיט את שרו של ים שממאן להיבקע, ורק כשראה את ארונו של יוסף נבקע לאחוריו.

אבל זה לא היה המקרה הראשון. קדם לו בקיעת הירדן, לא עבור עם שלם אלא עבור אדם אחד – גדול כיעקב אמנם – אבל אדם אחד. עובר את הירדן, והנה שקט. הכתוב לא מתאר זאת בכלל, ובוודאי לא נכתבת השירה אודות הנס, רבותינו לא מרחיבים מה היה שם ומה גרם לנס, רק תיאור קל בחצי שורה, 'נתן מקלו בירדן ונבקע הירדן'.

מדוע לא נמסר כלום על זאת?

קטונתי מכל החסדים

בל נחשוב כי התורה הקדושה מציינת עובדה סתמית, 'כי במקלי עברתי את הירדן', מין תיאור של מצב קדום, מצב עגום של אדם שנלקח ממנו כל רכושו וצועד בדד עם מקל ביד, ועתה הקמתי משפחה ורכושי פרה ורבה עד שניתן לחלקו לשני מחנות.

ומסתבר שיש כאן דרגה מיוחדת בעבודת האלוקים של חזקיה.

אין בכוחי לומר שירה

חזקיה מולך על כל ארץ יהודה ובנימין. העולם כולו רואה שה' עמו. "בכל אשר יצא, ישכיל" (מלכים ב' יח, ז).

וההרגשה הזו נוקרת את כליותיו של חזקיה, הוא לא יסכים להרגשה כי בזכות צדקתו ותומתו, מצליחה המלכות בידו. לדידו אין הוא אלא כחומר ביד היוצר, ברצותו תיכון מלכותו וברצותו יטלנה ממנו.

ועבשיו מגיע הצורך לומר שירה.

כלומר, מגיע מקום שיוכל להיכשל בתחושה ממנה ברח. מגיע למקום שבו יצביעו ויאמרו, 'האח מלכנו, בזכות שאמרת שירה לפני הקדוש ברוך הוא, סנחריב וחיילותיו ניגפו בפנינו'.

לזאת לא יסכין חזקיה. הוא הולך לישון ומשליך על ה' יהבו. לא אני גרמתי לניצחון - - -

"הא מישרא בעיא מיא, והא מישרא לא בעיא מיא"

היה מלומד בניסים מרבתינו, רב דניאל בר קטינא שמו, ולו גינת ירק הצריכה למטר השמים. מדי יום היה רב דניאל יוצא לגינתו ומתבונן בערוגות, מי צריך השקיה ומי לא. את מסקנותיו היה מסדר בתוך תפילתו, כמין שיחה בינו לבין בוראו. 'השורה הזו צריכה מים, השורה הזו לא צריכה. זו צריכה מעט וזו הרבה'.

ומעידה הגמרא שהגשם ירד. היה מגיע מטר ומשקה את כל אותם מקומות (תענית ט:).

ואנו נשאל, אם רב דניאל בר קטינא כה מלומד בניסים כבן בית בארמונו של מלך, למה לו לצאת מביתו ולסייר מדי יום. הנותן בעין יפה הוא נותן, ועל אחת כמה וכמה הון את העולם כולו בטובו שיתן בעין יפה, למה לא קיבל את פרנסתו בצורה כזו.

הוא אשר דיברנו. רב דניאל היה הולך כל יום מחדש משום שלא היה בטוח בעצמו במאומה. כל יום היה

עורך תחינה ושוועה כאילו היום זו פעם ראשונה שתפילתו נשמעת, הוא הלך כל יום כי הרגיש שלא מגיע לו כלום, רק מקלו בידו.

ובשארם מגיע לדיקוק הרגשות הללו, כשמרגיש דלית ליה מגרמיה כלום וכיתת מעצמו כל שיוור וכל שריד של הרגשת חשיבות עצמית, מוכרח שישועתו תגיע תיכף, גם אם צריך לבקוע את הירדן.

כי אם הגיע האדם לדרגה הזו, אין כאן שום פלא הראוי להיכתב בתורה, זה צו הבריאה - אם יעזוב האדם חילו והרגשת עיזו, מן השמים יסיימו מלאכתו.

בלתי לה' לבדו

לא צריך לעזוב את באר שבע לצעוד רגלית לחרן כדי להרגיש את התחושה הזו. לא צריך גם למלוך על ארץ יהודה ולחכות לסנחריב, ואפילו לא לקנות משק חקלאי.

לכל אדם עם ההתמודדות שלו, עם היצרים שלו, עם התאוות והמבעים הגשמיים. אם יחשוב שבכוחו לנצח, מסתבר שייכשל.

אם יפקיר את כל חושיו עבור הקדוש ברוך הוא, יתחנן שלא יעשה שום דבר נגד רצונו ויתברך, יותר מסתבר שתתקבל התפילה. פתאום שם ירגיש כוחות מחודשים.

בתורת ה' חפצו

הלא זוהי תחילת לימודה של תורה. בתחילה 'בתורת ה' חפצו', ואחר כך 'ובתורתו יהגה יומם ולילה' (ע"ז יט.). כלומר, בשביל להגיע למדרגה שהתורה תהיה בלועה בדם ובנפש האדם, מוכרח להתחיל מהמקום שבו ההרגשה היא 'תורת ה' חפצו'. אין לי מדילי, אין לי אלא סייעתא דקודשא בריך הוא.

כשארם מתפשט מתחושת הבעלות על היכולות שלו, ויודע כי בלתי לה' לבדו, משם ואילך בתורתו יהגה, משם ואילך הגשמים ירדו לפי צרכיו, סנחריב וחיילותיו ינגפו בפניו ומשם ואילך הירדן יבקע רק עם מקלו בידו!

הוקדש ע"י

הרה"ג גדעון זרגרי שליט"א

נוה יעקב - ירושלים

לרגל הולדת ביתו בשעט"מ

לעילוי נשמת

הבחור היקר

עמרם אביתר אזרזר ז"ל

בן יבדלחט"א הרה"ג אליהו אזרזר שליט"א

נלב"ע כסליו תש"פ